

บทที่ 3

อุตสาหกรรมสิ่งทอในภาคเหนือกับการส่งออก

ภาคเหนือเป็นแหล่งผลิตสินค้าสิ่งทอที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ มีการผลิตทั้งในลักษณะของอุตสาหกรรมในครอบครัวและอุตสาหกรรมโรงงานกระจายอยู่ทั่วไปและก่อให้เกิดการจ้างงานแก่แรงงานภาคเกษตรนอกฤดูและแรงงานประจำในโรงงาน ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การผลิตในภาคเหนือได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วมีการลงทุนทั้งจากนักธุรกิจท้องถิ่นและจากส่วนกลางที่ต้องการขยายฐานการผลิต เนื่องจากมีความพร้อมในการรองรับการผลิตในด้านต่างๆ เช่น มีแรงงานทั้งที่มีฝีมือจำนวนมาก มีความพร้อมทางด้านบริการขั้นพื้นฐาน ปัจจัยการผลิตราคาถูก และรัฐบาลมีนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง โดยใช้มาตรการสิทธิประโยชน์ต่อการส่งเสริมการลงทุนในเขต 3 ปัจจุบันอุตสาหกรรมสิ่งทอในภาคเหนือมีโครงการที่ได้รับการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน(BOI) รวม 29 โครงการ เงินลงทุนรวม 1,449 ล้านบาท แรงงานไทย 15,357 คน แรงงานต่างชาติ 675 คน โดย 24 โครงการผลิตเพื่อการส่งออก และอีก 5 โครงการผลิตจำหน่ายภายในประเทศ(ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคเหนือ , 2545)

3.1 โครงสร้างการผลิตสิ่งทอ

โครงสร้างการผลิตมีการผลิตครบวงจรประกอบด้วย 5 อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมเส้นใย อุตสาหกรรมปั่นด้าย อุตสาหกรรมทอผ้าและถักผ้า อุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ลาย และตกแต่งสำเร็จ อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ซึ่งทั้ง 5 อุตสาหกรรมนี้มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันในวงจรการผลิต โดยมีขั้นตอนการผลิต 3 ขั้นตอน คือ (กระทรวงพาณิชย์ , 2544)

- 1) อุตสาหกรรมต้นน้ำ(Upstream) ได้แก่ อุตสาหกรรมเส้นใยใช้เงินทุนและเทคโนโลยีระดับสูง ใช้แรงงานไม่มาก ผลผลิตอุตสาหกรรมนี้จะนำไปใช้ต่ออุตสาหกรรมกลางน้ำ
- 2) อุตสาหกรรมกลางน้ำ(Middlestream) ได้แก่ อุตสาหกรรมปั่นด้าย ทอผ้าและถักผ้า ฟอก ย้อม พิมพ์ลายและตกแต่งสำเร็จ ผลผลิตที่ได้จะนำไปผลิตในอุตสาหกรรมขั้นปลายต่อไป
- 3) อุตสาหกรรมปลายน้ำ(Downstream) ได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มและเสื้อผ้าสำเร็จรูป

3.2 สภาพการผลิตในภาคเหนือ

สินค้าสิ่งทอที่ผลิตในภาคเหนือ ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมปลายน้ำที่ใช้แรงงานจำนวนมาก ส่วนใหญ่อ้อยละ 90 เป็นโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็ก วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการผลิต ได้แก่ ผ้าผืน โดยร้อยละ 20 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดนำผ้าผืนเข้าจากต่างประเทศ อีกร้อยละ 80 เป็นผ้าผืนที่ผลิตในประเทศ ภาคเหนือส่วนใหญ่จะผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยจำแนกการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปออกเป็น 2 ประเภท คือ (จินตนา อิมแก้ว, 2541)

1. เสื้อผ้าสำเร็จรูปแบบพื้นเมือง ซึ่งมีการผลิตกันมาเป็นเวลานานแล้ว ส่วนใหญ่เป็นการผลิตแบบอุตสาหกรรมในครัวเรือน ใช้วัตถุประสงค์ทั้งถักและมุงจำหน่ายตลาดในท้องถิ่นเป็นหลัก เสื้อผ้าสำเร็จรูปแบบพื้นเมืองที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป คือ ผ้าข้อมควายสีสมุนไพรมี เช่น เสื้อม่อฮ่อม เสื้อชาวเขา เสื้อผ้าฝ้าย เสื้อผ้าฝ้ายที่ตกแต่งด้วยงานฝีมือปักกลดลายบนตัวเสื้อ ผ้ามัดข้อม ผ้าบาติก ซึ่งแต่เดิมมีแหล่งผลิตในอำเภอเมือง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

2. เสื้อผ้าสำเร็จรูปแบบแฟชั่นหรือแบบสมัยนิยม ได้มีการผลิตตั้งแต่อุตสาหกรรมเล็กมีพนักงานประมาณ 10 คน จนถึงอุตสาหกรรมขนาดใหญ่พนักงานตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป การผลิตเสื้อผ้าแบบแฟชั่น แบ่งออกเป็น

- การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปแบบทั่ว ๆ ไป ตามสมัยนิยม ได้แก่ กางเกง เสื้อผ้าของสุภาพบุรุษ และสุภาพสตรี เสื้อผ้าเด็ก เสื้อกันหนาว กระโปรง เป็นต้น
- การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปตามรูปแบบที่ลูกค้าต้องการ โดยลูกค้าต่างประเทศจะนำรูปแบบตามสมัยนิยมของประเทศตนมาเป็นตัวอย่าง เพื่อให้ผู้ผลิตผลิตส่งไปขายในตลาดในแต่ละประเทศเหล่านั้น

นอกจากเสื้อผ้าสำเร็จรูปแล้วในภาคเหนือ ได้มีการผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ทำจากผ้าฝ้ายทอมือ ผ้าไหม อาทิเช่น กระเป๋า หมวก รองเท้า ปลอกหมอน กลองใส่เครื่องประดับ กลองทิชชู ของชำร่วย ผ้าห่มเบาะรถยนต์ และผ้าคลุมรถยนต์

3.3 แรงงาน

ณ สิ้นปี 2541 ภาคเหนือ 17 จังหวัด มีประชากร 12.2 ล้านคน หรือ 1 ใน 5 ของประชากรทั้งประเทศ มีประชากรในกำลังแรงงานรวม 6.3 ล้านคน ร้อยละ 60 อยู่ในภาคเกษตร อัตราค่าจ้างขั้นต่ำของภาคเหนือ วันละ 130 บาท ยกเว้นจังหวัดเชียงใหม่ 140 บาท เป็นแรงงานที่เคลื่อนย้ายจากภาคเกษตรกรรม ซึ่งเป็นแรงงานที่มีฝีมือจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคเหนือในระยะแรก เนื่องจากมีค่าแรงที่ถูก และปัจจุบันอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งเป็นอำเภอที่ติดชายแดน

ไทย-พม่า ได้รับการผ่อนผันให้ใช้แรงงานต่างชาติได้ อุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่(labour intensive) จึงทำให้เกิดการจ้างงานขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแรงงานสตรี(นิติตา นิมกักรัตน์ , 2538)

3.4 การจำหน่ายและวิธีการตลาด

ตลาดจำหน่ายของอุตสาหกรรมสิ่งทอในภาคเหนือเป็นตลาดที่มีผู้ผลิตและผู้จำหน่ายจำนวนมาก ผลิตภัณฑ์แต่ละรายมีลักษณะและรูปแบบคล้ายคลึงกันตลาดจึงมีการแข่งขันกันมากทั้งในด้านราคาและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ โดยมีการแบ่งเป็น 2 ตลาด ดังนี้

3.4.1 ตลาดในประเทศ ส่วนใหญ่จำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูปแบบพื้นเมือง ส่วนเสื้อผ้าแฟชั่นมีการจำหน่ายบ้างแต่ไม่มากนัก และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าทอมือ ตลาดในประเทศแบ่งเป็น 3 ตลาด คือ

- ตลาดในท้องถิ่นซึ่งมีทั้งการจำหน่ายปลีกแก่ผู้ซื้อโดยตรง โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ และประชาชนในท้องถิ่น และการจำหน่ายส่งให้แก่พ่อค้าคนกลางหรือร้านค้าปลีก
- ตลาดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการจำหน่ายส่งให้แก่ร้านค้าที่สั่งซื้อหรือสั่งให้ทำ และการจำหน่ายผ่านตัวแทนจำหน่าย
- ตลาด ณ จุดท่องเที่ยวอื่นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เช่น ภูเก็ต พัทยา ฯลฯ

3.4.2 ตลาดต่างประเทศ เสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นเสื้อผ้าแฟชั่นที่ผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้าต่างประเทศ ซึ่งเป็นการออกแบบเองและเป็นไปตามรูปแบบที่ลูกค้าต้องการ การส่งออกเป็นการส่งออกผ่านนายหน้า และส่งออกโดยตรง

3.5 การส่งออก

การส่งออกสินค้าสิ่งทอของภาคเหนือแบ่งเป็น 3 ตลาด คือ (จินตนา อิมแก้ว , 2541)

3.5.1 ตลาดภายใต้ข้อตกลงการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศไทย

กลุ่มประเทศที่มีข้อตกลงทางการค้าสิ่งทอกับประเทศไทย ประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหภาพยุโรป(15 ประเทศ คือ ออสเตรเลีย เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เดนมาร์ก กรีซ สเปน ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ อิตาลี โปรตุเกส สวีเดน) และนอร์เวย์ ซึ่งการกำหนดปริมาณนำเข้า หรือเรียกว่า “โควตานำเข้า” สินค้าสิ่งทอโดยแต่ละปีจะกำหนดปริมาณแน่นอนให้ประเทศไทยส่งออกสินค้าสิ่งทอรายการตามข้อตกลง ทั้งนี้เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมสิ่งทอภายในประเทศของผู้นำเข้า การส่งออกสินค้าสิ่งทอในตลาดภายใต้ข้อตกลงนี้มีกฎระเบียบที่ผู้ส่งออกต้องปฏิบัติตามโดยมีกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวง

พาณิชย์ เป็นผู้บริหารกำกับและดูแล ให้เป็นไปตามข้อตกลงที่จัดทำไว้กับประเทศคู่สัญญา ที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้ที่ประสงค์จะส่งออกสินค้าสิ่งทอรายการที่ถูกจำกัดปริมาณนำเข้าจะต้องยื่นขอรับการจดทะเบียนเป็นผู้ส่งออกสิ่งทอรับอนุญาต และขอรับการจัดสรรโควตาส่งออกเมื่อได้รับแล้วจึงสามารถส่งออกได้และต้องขอหนังสือรับรองการส่งออกฉบับภาษาอังกฤษจากกรมการค้าต่างประเทศ หรือสำนักงานการค้าต่างประเทศ จังหวัดเชียงใหม่ กำกับการส่งออกในแต่ละคราวเพื่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรประเทศผู้นำเข้าที่มีข้อตกลงกับไทยจะใช้หนังสือรับรองดังกล่าวเป็นเอกสารในการตัดโควตาที่ได้รับจัดสรรให้กับประเทศไทยตามข้อตกลง สำหรับการส่งออกภาคเหนือนี้ กรมการค้าต่างประเทศ มอบหมายให้สำนักงานการค้าต่างประเทศ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้กำกับดูแล การปฏิบัติตามระเบียบ ซึ่งมีระเบียบที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการบริหารการส่งออกสินค้าสิ่งทอไปยังประเทศที่มีข้อตกลงกับประเทศไทย ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นแม่บทใช้ในการบริหารกำกับ ดูแล ให้ส่งออกสินค้าสิ่งทอที่ประสงค์จะส่งออกไปยังประเทศที่มีข้อตกลงให้สามารถส่งออกและสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการส่งออกของประเทศ

การขอหนังสือรับรองการส่งออกเครื่องนุ่งห่ม เป็นเอกสารที่ใช้แสดงต่อศุลกากรในประเทศข้อตกลงเพื่อตรวจสอบสินค้าและใช้ตัดปริมาณโควตาในประเทศผู้นำเข้าและหากไม่มีหนังสือรับรองการส่งออกศุลกากรจะปฏิเสธการนำเข้า ซึ่งปัจจุบันกรมการค้าต่างประเทศได้นำระบบรวบรวมข้อมูลวีซ่าอิเล็กทรอนิกส์ (THE ELECTRONIC VISA INFORMATION SYSTEM : ELVIS) เพื่อป้องกันการปลอมแปลงหนังสือรับรองการส่งออก สำหรับหนังสือรับรองของแต่ละประเทศมีชื่อเรียกแตกต่างกัน ดังนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกา	เรียกว่า Textile Visa (VISA)
ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป	เรียกว่า Export Licence(E/L) และหรือ Certificate of Origin(C/O)
ประเทศแคนาดา	เรียกว่า Export Certificate(E/C)
ประเทศนอร์เวย์	เรียกว่า Export Certificate(E/C) และหรือ Certificate of Origin(C/O)

สำหรับสินค้าที่ส่งออกไปประเทศสหรัฐอเมริกาและกลุ่มสหภาพยุโรป จะต้องระบุรหัสหมายเลขผู้ผลิตสินค้าสิ่งทอ (MANUFACTURER IDENTIFICATION NUMBER : MID) ลงในหนังสือรับรองการส่งออกด้วย

ในปี 2545 มีผู้ส่งออกสิ่งทอในภาคเหนือได้จดทะเบียนเป็นผู้ส่งออกเครื่องนุ่งห่มรับอนุญาตกับสำนักงานการค้าต่างประเทศ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 47 โรงงาน (ภาคผนวกที่ 4) เครื่องนุ่งห่มที่ส่งออก คือ กางเกง เสื้อ ชุดนอน ชุดชั้นใน เสื้อผ้าเด็ก เสื้อกันหนาว กระโปรง เสื้อเชิ้ต

เสื้อกั๊ก ทั้งแบบแฟชั่นและแบบพื้นเมือง ตลาดภายใต้ข้อตกลงนี้มีความสำคัญต่อการส่งออกสินค้าสิ่งทอมาก โดยเฉพาะตลาดสหรัฐอเมริกา ในปี 2543 ประเทศไทยส่งออกสินค้าสิ่งทอไปตลาดข้อตกลง มูลค่า 3,329 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 59.6 โดยส่งออกไปประเทศสหรัฐอเมริกามูลค่า 2,108.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา สัดส่วนร้อยละ 37.7 และในภาคเหนือตลาดสหรัฐก็เป็นตลาดใหญ่ที่สุดเช่นกัน ในปี 2543 มูลค่าส่งออกไปสหรัฐอเมริกาโดยรวมรวมข้อมูลจากการออกหนังสือรับรองสิ่งทอฉบับภาษาอังกฤษ (Textile Visa) ทั้งสินค้าสิ่งทอประเภทในโควตาและนอกโควตาของสำนักงานการค้าต่างประเทศ จังหวัดเชียงใหม่ มีมูลค่า 35.58 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา โดยมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 143.86 ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 มูลค่าการส่งออกสินค้าสิ่งทอไปตลาดข้อตกลงของภาคเหนือ

ประเทศ	มูลค่า(ล้านเหรียญสหรัฐฯ)				อัตราการเปลี่ยนแปลง(%)		
	2540	2541	2542	2543	ปี 40/41	ปี 41/42	ปี 42/43
สหรัฐอเมริกา	5.32	14.47	14.59	35.58	172.00	0.82	143.86
สหภาพยุโรป	1.93	3.31	10.42	18.91	71.50	214.80	81.47
แคนาดา	0.08	0.47	1.15	1.40	487.50	144.68	21.73
รวม	7.33	18.25	26.16	55.89	148.97	43.34	113.64

ที่มา : สำนักงานการค้าต่างประเทศ จังหวัดเชียงใหม่

จากตารางที่ 3.1 จะเห็นว่า ตลาดภายใต้ข้อตกลงที่สำคัญของภาคเหนืออันดับแรก คือ สหรัฐอเมริกา รองลงมา คือ สหภาพยุโรป และแคนาดา การส่งออกสินค้าสิ่งทอในภาคเหนือมีอัตราการขยายตัวมากขึ้น เนื่องจากในอดีตผู้ส่งออกในภาคเหนือได้รับจัดสรรโควตาน้อย ผู้ส่งออกเลยไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ทำให้ถูกทำโทษหักประวัติการส่งออก จึงมีปริมาณโควตาไม่เพียงพอกับความต้องการของลูกค้า ซึ่งจะต้องขอโอนจากผู้ส่งออกสิ่งทอรับอนุญาตรายอื่น และตลาดสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มที่ส่งออกไปประเทศสหรัฐอเมริกามีการแข่งขันสูง มีผู้ส่งออกขอรับจัดสรรโควตาหลายราย จึงทำให้ปริมาณการจัดสรรต้องเฉลี่ยปริมาณโควตาระหว่างผู้ส่งออกสิ่งทอรับอนุญาตด้วยตนเอง ต่อมาสำนักงานการค้าต่างประเทศ จังหวัดเชียงใหม่ ได้ให้คำแนะนำผู้ส่งออกปฏิบัติตามระเบียบเพื่อผลประโยชน์ของบริษัทจึงได้ปริมาณโควตามากขึ้น และมีนักลงทุนจำนวนมากขยายฐานการผลิตเพื่อใช้สิทธิในเขตลงทุนที่ 3 โดยได้รับจัดสรรโควตาส่งเสริมการลงทุนจากกรมการค้าต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีการโอนปริมาณโควตาจากกรุงเทพฯมายังจังหวัดเชียงใหม่จำนวนมาก

3.5.2 ตลาดนอกข้อตกลง

เป็นกลุ่มประเทศที่นอกเหนือจากตลาดภายในได้ข้อตกลงทางการค้าถึงทอระหว่างประเทศที่กล่าวไปแล้วใน 3.5.1 เป็นตลาดที่ไม่จำกัดปริมาณนำเข้า ตลาดนอกข้อตกลงที่สำคัญในภาคเหนือคือ ญี่ปุ่น ด้วยเหตุที่ค่าจ้างแรงงานในญี่ปุ่นสูงมาก จึงส่งผลให้ผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ผลิตในญี่ปุ่นมีราคาแพง ทำให้ความต้องการนำเข้าสินค้าสิ่งทอเพิ่มสูงขึ้น และสินค้าสิ่งทอที่ผลิตในภาคเหนือผลิตจากผ้าฝ้ายทอมือเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของชาวญี่ปุ่นมาก เนื่องจากมีความพิถีพิถันในการเลือกใช้ผ้า โดยเลือกผ้าที่ทอด้วยมือซึ่งมีแหล่งผลิตใหญ่ อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอฮอด อำเภอแม่แจ่ม และอำเภอจอมทอง ซึ่งเนื้อผ้ามีเอกลักษณ์และมีคุณค่าในตัวเอง ในปี 2544 ภาคเหนือมีการส่งออกสินค้าสิ่งทอไปประเทศญี่ปุ่นเป็นมูลค่า 5.33 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 94.51 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าสิ่งทอไปตลาดนอกข้อตกลงของภาคเหนือ การส่งออกไปญี่ปุ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี และมูลค่ารวมในการส่งออกสินค้าสิ่งทอไปตลาดนอกข้อตกลงก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน โดยปี 2543 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 24.39 ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 มูลค่าการส่งออกสินค้าสิ่งทอไปตลาดนอกข้อตกลงของภาคเหนือ

ประเทศ	มูลค่า(ล้านเหรียญสหรัฐฯ)			อัตราการเปลี่ยนแปลง(%)	
	2542	2543	2544	2542/2543	2543/2544
ญี่ปุ่น	3.85	4.86	5.33	26.24	9.67
อื่นๆ	0.25	0.24	0.31	- 4	29.17
รวม	4.10	5.10	5.64	24.39	10.59

ที่มา : สำนักงานการค้าต่างประเทศ จังหวัดเชียงใหม่

อย่างไรก็ตามเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ได้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงในสหรัฐอเมริกา ไม่เพียงส่งผลต่อเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาเท่านั้น แต่ยังขยายตัวในวงกว้างสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก ด้วย โดยเฉพาะประเทศพันธมิตรอย่างญี่ปุ่นก็ได้รับผลกระทบเต็มๆ ด้วยเช่นกัน ส่งผลให้อัตราการว่างงานของญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นอย่างมากส่งผลทันทีต่อการบริโภคส่วนบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งแน่นอนว่าการส่งออกอย่างมากของสินค้าสิ่งทอของไทยที่มีต่อสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ย่อมต้องส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอ และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก WTO ของจีนในเดือนพฤศจิกายน 2544 ก็จะทำให้สินค้าสิ่งทอต่างๆ ที่มีราคาถูกจากจีนจะเพิ่มขึ้นอย่างมากทำให้สถานการณ์การแข่งขันอย่างรุนแรงในแง่ต้นทุนของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

และบริษัทหรือโรงงานที่ปรับสภาพให้ทันการเปลี่ยนแปลงไม่ได้ก็จะต้องล้มสลายไปอย่างแน่นอน (มาซามิ โอซุจิ , 2545)

3.5.3 ตลาดการค้าชายแดน

เป็นตลาดที่ทำการค้ากับประเทศที่มีชายแดนติดต่อกับภาคเหนือของไทย คือ สหภาพพม่าและลาวซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้าน การส่งออกส่วนใหญ่ออกทางด้านศุลกากรในจังหวัดเชียงราย ด้านแม่สายติดต่อกับพม่า ด้านเชียงแสนด้านเชียงของติดต่อกับจีนตอนใต้และลาว จังหวัดตาก ด้านแม่สอดติดต่อกับพม่า ซึ่งเป็นการค้าชายแดนที่มีมูลค่าการส่งออกน้อยมาก รูปแบบของสินค้าไม่ทันสมัยและคุณภาพต่ำ สินค้าส่วนใหญ่ส่งมาจากส่วนกลาง ปัจจุบันสินค้าที่ครองตลาดชายแดนเป็นสินค้าที่มาจากประเทศจีนตอนใต้